

688.

ROZPORZĄDZENIE III MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 2 sierpnia 1934 r.

w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (przepisy, dotyczące gminy wiejskiej).

Na podstawie art. 129 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) zarządzam co następuje:

Rozdział 1.

Postanowienia wstępne.

§ 1. (1) Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia, oznaczają postanowienia ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294). Ustawę tę oznacza również używany w rozporządzeniu skrót „ustawa samorządowa”.

(2) Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia, oznaczają przepisy niniejszego rozporządzenia.

Rozdział 2.

Przepisy, dotyczące obszaru całego Państwa z wyjątkiem województwa śląskiego.

§ 2. Pojęcie osiedla, używane w ustawie samorządowej i rozporządzeniu niniejszem, rozumieć należy zgodnie z art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202).

Do art. 10.

§ 3. (1) Obszar gminy wiejskiej powinien stanowić nieprzerwaną, ciągłą powierzchnię. Gmina wiejska, okalająca swym obszarem gminę miejską, warunkowi temu odpowiada.

(2) Granice obszaru gminy wiejskiej powinny, o ile możliwości, pokrywać się z temi naturalnemi granicami, jakie dla terenu danej terytorjalnej jednostki

administracyjnej wskazują jego warunki geograficzne, gospodarcze i kulturalne.

(3) Granice obszaru gminy wiejskiej muszą być w ten sposób ustalone, ażeby gmina mogła zaspokoić najwięcej wspólnych dla ogółu jego mieszkańców zadań publicznych, ciężących na gminie, mieszkańcy zaś gminy mieli, o ile możliwości, najbardziej ułatwiony dostęp do siedziby urzędowej gminy.

§ 4. (1) Wielkość obszaru gminy wiejskiej powinna zapewnić jej zdolność do wykonywania zadań, jakie ciążyą na gminie. W szczególności gmina powinna być samowystarczająca pod względem gospodarczym i finansowym, dostatecznie zasobna w środki materialne, niezbędne do wypełnienia zadań gminy, nie wyłączając przewidzianych ustawowo czynności wykonawczych władz rządowych zgodnie z wymaganiami potrzeb administracji publicznej wszystkich jej działów, w szczególności w zakresie obrony Państwa i bezpieczeństwa publicznego.

(2) Wielkość obszaru gminy wiejskiej powinna ponadto przez dostateczny stan zaludnienia umożliwić powoływanie z pośród jej mieszkańców ludzi znających się z zadaniami gospodarki samorządowej.

§ 5. (1) Każda gmina wiejska musi mieć swoją siedzibę urzędową.

(2) Siedzibą urzędową gminy wiejskiej jest miejsce urzędowania jej organów ustrojowych. W siedzibie urzędowej gminy mieści się też biuro jej zarządu gminnego.

(3) Siedziba urzędowa gminy wiejskiej powinna być wyznaczona w miejscowości, wyróżniającej się położeniem korzystnym pod względem komunikacyjnym, gospodarczym i kulturalnym. Miejscowość ta powinna być z reguły położona na obszarze danej gminy wiejskiej, a w wyjątkowych przypadkach na obszarze gminy sąsiedniej.

§ 6. (1) Każda gmina wiejska musi mieć swoją nazwę urzędową.

(2) Nazwa gminy wiejskiej pochodzi z reguły od nazwy miejscowości, w której znajduje się siedziba urzędowa gminy.

(3) Gdy jedna i ta sama miejscowość jest siedzibą dwóch gmin wiejskich, wówczas do nazwy odnośnej gminy dodaje się określenia: „północ”, „wschód”, „zachód”, „południe”, zależnie od położenia geograficznego danej gminy w stosunku do jej siedziby, bądź też dodaje się cyfrę I, II i t. d.

§ 7. (1) Na przecięciu ważniejszych dróg publicznych z granicą gminy wiejskiej powinien być ustawiony znak z tablicą, zwróconą napisem do drogi i zawierającą w górnej części napisu nazwę właściwego powiatu, w dolnej zaś jego części większemi literami — nazwę urzędową gminy wiejskiej.

(2) Obowiązkiem gminy wiejskiej jest dbać o należyte utrzymanie i ochronę tablic orientacyjnych i o prawidłowość oraz czytelność napisów na nich umieszczonych.

(3) Napisy powinny być sporządzone w języku polskim. W gminach wiejskich, położonych na obszarach, wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 724) mogą być na koszt gminy i na podstawie uchwały rady gminnej umieszczone obok napisu w języku polskim, figurującego na pierwszym miejscu, takie same napisy również w języku, dopuszczonym w pismach i podaniach do władz na tych obszarach.

Do art. 13.

§ 8. Jeżeli w myśl przepisu zawartego w zdaniu drugim ust. (3) art. 13 wójt niezawodowy posiada kwalifikacje na sekretarza gminnego, czynności wójta są głównym jego zajęciem, gdy wójt sprawuje te czynności przez cały czas wymaganych godzin urzędowych.

Do art. 14.

§ 9. (1) Na podstawie postanowień ust. (3) art. 14 gmina wiejska, przyjmując pracownika, zatrudnionego poprzednio w innym związku samorządowym, obowiązana jest uwzględnić jego prawa nabyte w poprzedniej służbie. W stosunku do pracowników gminnych, co do których charakter stosunku służbowego pozwala na zawieranie umów, postanowienie powyższe stosuje się tylko wówczas, gdy statut służbowy bądź odrębna umowa służbowa, zawarta z interesowanym pracownikiem, wyraźnie nie stanowi inaczej.

(2) Prawa, nabyte w danej gminie i tym związku samorządowym, gdzie pracownik poprzednio był zatrudniony, ustala się na podstawie ustaw i wydanych na ich mocy rozporządzeń z uwzględnieniem statutów miejscowych oraz umów służbowych, zawartych zgodnie z obowiązującymi przepisami przez gminę z pracownikami, których stosunek służbowy pozwala na zawarcie umowy.

§ 10. Przed wniesieniem pod obrady rady gminnej projektu gminnego statutu służbowego, bądź projektowanych zmian w statucie projekt musi być uchwalony przez zarząd gminny, działający koleżeńnie zgodnie z art. 44 ust. (1) lit. a).

Do art. 15.

§ 11. (1) Każda miejscowość, jak wieś z przysiółkami, sioło, kolenja, osada, miasteczko, zaścianek, folwark i t. p., powinna w zasadzie stanowić odrębną gromadę.

(2) Dwie lub więcej miejscowości mogą tworzyć wspólną gromadę:

- a) gdy pojedyncza miejscowość (osiedle) stanowi nieznaczne skupienie ludności, wskutek czego trudno byłoby znaleźć wśród jej mieszkańców kandydatów na sołtysa i podsołtysa;
- b) gdy słuszne miejscowe względy społeczne i gospodarcze przemawiają za łączeniem z sobą w jedną gromadę dwóch lub kilku drobnych miejscowości obok siebie położo-

nych, w szczególności gdy mają one wspólny kataster gruntowy, wspólne urządzenia gromadzkie, albo gdy miejscowości objęte są jednym planem scalenia i t. p.

(3) Łączyć we wspólną gromadę należy przede wszystkim takie miejscowości, których domostwa sąsiadują z sobą w ten sposób, że jedno osiedle jest naturalnym przedłużeniem drugiego. W szczególności przy łączeniu miejscowości we wspólną gromadę należy:

- a) tworzyć, o ile możliwości, zwartą, o ciągłej powierzchni, naturalną podstawę terytorjalną dla utrzymania więzi społecznej mieszkańców oraz rozwoju potrzeb zbiorowych, wynikających ze stosunków sąsiedzkich (art. 17 ust. 2), a przytem:
- b) tworzyć odpowiedni, łatwy do obsłużenia rejon działalności sołtysa, jako pomocnika wójta w sprawach, o których mowa w art. 20 ust. (8) ustawy i § 20 ust. (1) I rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 października 1933 r. w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 577).

(4) Ocena potrzeby łączenia dwóch lub więcej miejscowości w jedną wspólną gromadę oraz decyzja w tym zakresie należy do wojewody, z którym współdziała wydział wojewódzki (izba wojewódzka) z głosem stanowczym. Przed wydaniem decyzji wojewoda zasięga opinii rady gminnej i wydziału powiatowego.

§ 12. Każda gromada ma siedzibę urzędową w miejscowości, w której znajduje się lokal urzędowy gromady, a w braku takiego lokalu w miejscowości, w której mieszka sołtys.

§ 13. (1) Każda gromada musi mieć swoją nazwę urzędową, która pochodzi od nazwy miejscowości (osiedla), stanowiącej gromadę, bądź wchodzącej do jej obszaru.

(2) Nazwa gromady powinna w zasadzie odróżniać się od nazwy innej gromady w obrębie tej samej gminy wiejskiej; gdy zaś tożsamość nazw nie da się uniknąć, gromada powinna być oznaczona nazwą miejscowości oraz obok niej cyframi rzymskimi (I, II, III i t. d.), bądź wielkimi literami (A, B, C, i t. d.).

§ 14. (1) Spory co do granic gromad, położonych w obrębie jednej i tej samej gminy wiejskiej, rozstrzyga starosta powiatowy po wysłuchaniu opinii wydziału powiatowego. Spory co do granic gromad, położonych w różnych gminach wiejskich, rozstrzyga wojewoda po wysłuchaniu opinii wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej).

(2) Od orzeczenia w sprawach, uregulowanych postanowieniami ustępu poprzedniego, przysługuje stronom w ciągu dni 14 po dniu otrzymania decyzji prawo wniesienia odwołania do władzy bezpośrednio wyższej, która rozstrzyga ostatecznie. Wojewoda, jako władza odwoławcza, wydaje decyzje po zasięgu-

nięciu opinii wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej).

(3) Decyzje w sprawie granic gromad, wydane w myśl postanowień ust. (1) — (2), nie mogą naruszać stosunków prywatno - prawnych gromad oraz praw osób trzecich.

(4) Postanowienia niniejszego paragrafu nie dotyczą województw pomorskiego i poznańskiego (§ 4 ordynacji gminnej z dnia 4 lipca 1891 r.).

§ 15. Przed lokalem urzędowym gromady oraz przed budynkiem, w którym mieszka sołtys, musi być umieszczona tabliczka z napisem „Sołtys”, sporządzona kosztem gromady, gdy zaś nie ma ona środków finansowych — kosztem gminy wiejskiej. Postanowienia § 7 ust. (3) mają w tym zakresie odpowiednie zastosowanie.

Do art. 16.

§ 16. Nadanie nazwy urzędowej gromady oraz zmiana nazwy musi być dokonana z zachowaniem postanowień § 13.

§ 17. (1) W celu dokonania rozrachunków pomiędzy gromadami i likwidacji ich spraw majątkowych, powstałych przy zmianie granic gromad, interesowane gromady mogą powołać komisję likwidacyjną, do której wchodzi sołtysi oraz po 1-ym mieszkańcu każdej gromady, wybranym przez jej organ uchwalający (zebranie gromadzkie, radę gromadzką). Komisja likwidacyjna pod przewodnictwem wójta albo wyznaczonego przezeń członka zarządu gminnego lub pracownika gminy ustala protokółarnie wzajemne zobowiązania i wierzytelności interesowanych gromad oraz sposób likwidacji spornych spraw majątkowych.

(2) Warunki rozrachunków i likwidacji spraw majątkowych pomiędzy interesowanymi gromadami, zawarte w protokole postępowania układowego, wchodzi w życie po przyjęciu ich przez organa uchwalające interesowanych gromad zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.

(3) W razie niedojścia do skutku dobrowolnego układu likwidacyjnego zgodnie z postanowieniami ust. (1) i (2) albo w inny sposób, jaki ustala gromady w drodze porozumienia, warunki rozrachunków i likwidacji spraw majątkowych ustala wydział powiatowy, od którego decyzji służy każdej gromadzie w ciągu dni 14 po dniu zakomunikowania decyzji zebraniu albo radzie gromadzkiej prawo wniesienia odwołania do wojewody, orzekającego ostatecznie przy współudziale wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym. Sołtys obowiązany jest zwołać w tym celu zebranie albo radę gromadzką nie później, niż w ciągu dni 14 po doręczeniu mu decyzji władzy nadzorczej.

(4) W razie zniesienia gromady i włączenia jej obszaru do gromady sąsiedniej majątek i dobro gromadzkie oraz wszelkie wierzytelności i zobowiązania po gromadzie zniesionej przechodzą na gromadę, obejmującą obszar gromady zniesionej, bez potrzeby przeprowadzenia jakiegokolwiek postępowania układowego i zawierania układu likwidacyjnego.

(5) Przy dokonaniu rozrachunków i likwidacji spraw majątkowych w myśl art. 16 ust. (2) prawa osób trzecich nie mogą być naruszone.

Do art. 22.

§ 18. (1) O utracie stanowiska przez sołtysa i podsołtysa lub zawieszeniu go w wykonywaniu urzędu w przypadkach, przewidzianych w art. 7, orzeka wydział powiatowy.

(2) Utratę mandatu przez radnego gromadzkiego lub zawieszenie go w sprawowaniu mandatu, w przypadkach przewidzianych w art. 7, stwierdza sołtys, który przed tem obowiązany jest porozumieć się z władzą nadzorczą.

(3) Postanowienia ust. (1) i (2) paragrafu niniejszego mają analogiczne zastosowanie przy orzekaniu w przypadkach, wymagających zastosowania postanowień art. 9 do członków rady gromadzkiej albo zebrania gromadzkiego.

Do art. 24.

§ 19. (1) Władzą nadzorczą w stosunku do gromad jest wydział powiatowy. Wykonuje on całkowity nadzór nad działalnością organów gromady poza wyjątkami, gdy poszczególne czynności nadzorcze zastrzeżone są ustawą samorządową staroście powiatowemu.

(2) Od decyzji wydziału powiatowego, albo starosty powiatowego, wydanych w I instancji w zakresie nadzoru nad gromadą, służy gromadzie w ciągu dni 14 po dniu doręczenia bądź zakomunikowania decyzji odnośnemu organowi prawo wniesienia odwołania do wojewody, który orzeka ostatecznie przy współudziale wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym.

(3) Jeśli decyzja władzy nadzorczej dotyczy zebrania albo rady gromadzkiej, sołtys obowiązany jest zakomunikować jej treść temu organowi i w tym celu zwołać zebranie albo radę nie później, niż w ciągu dni 14 po otrzymaniu decyzji.

(4) Wniesienie odwołania w sprawach, dotyczących uchwał rady gromadzkiej albo zebrania gromadzkiego, może nastąpić tylko na podstawie uchwały tego organu, upoważniającej sołtysa do wniesienia odwołania.

(5) Przeciw decyzji starosty powiatowego, rozwiązującej radę gromadzką, mogą wnieść odwołanie jedynie radni w liczbie, stanowiącej więcej niż połowę ustawowej liczby radnych.

§ 20. Wójt z tytułu bezpośredniego nadzoru nad działalnością organów gromady ma prawo bezpośredniego wejrzenia w tok jej gospodarki i obowiązany jest czuwać, ażeby majątek i dobro gromadzkie nie były narażone na szkody i uszczuplane oraz ażeby dochody gromady i świadczenia, pobierane na jej korzyść, były wydatkowane zgodnie z przepisami i przeznaczeniem. W wypadku stwierdzenia, że działalność gromady jest niezgodna z przepisami, nieprawidłowa lub niecelowa, wójt ma prawo zwrócić na to uwagę sołtysa i organu uchwalającego gromady ze wskazaniem terminu usunięcia uchybień, w razie zaś bezskuteczności — obowiązany jest donieść o tem bezzwłocznie wydziałowi powiatowemu.

§ 21. Uprawnienia starosty powiatowego, przewidziane w art. 24 ust. (5), dotyczą działalności sołtysów i podsołtysów zarówno w zakresie gospodarki gromady (art. 20 ust. (7)), jak i czynności wykonawczych w sprawach administracji samorządowej i rządowej (art. 20 ust. 8).

§ 22. Grzywny, o których mowa w art. 24 ust. (5), wpływają do kasy gminy wiejskiej.

Rozdział 3.

Przepisy, dotyczące obszaru województwa białostockiego, z wyjątkiem powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego oraz obszaru województw: kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego.

Do art. 78.

§ 23. (1) Na rzecz gromad, powstałych w myśl postanowień art. 107 ust. (1) na obszarze województwa białostockiego, z wyjątkiem powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego oraz na obszarze województw: kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego, przechodzi mienie publiczne, które posiadały dotychczasowe gromady na podstawie aktów kupna, zamiany, darowizny lub zapisu, albo na podstawie aktu nadawczego (tabeli likwidacyjnej) z wyraźnym przeznaczeniem na cele ogólne (publiczne) mieszkańców, jak grunta szkolne i t. p., bez prawa wspólnego użytkowania mienia przez poszczególnych gospodarzy. Natomiast nie należą do gromady grunta, będące w użytkowaniu gromady, a objęte wspólnym aktem nadawczym oraz inne wspólne prawa majątkowe, nadane danej gromadzie włościańskiej i zapisane w tabelach likwidacyjnych nie na cele publiczne, lecz do użytkowania przez poszczególnych gospodarzy albo przez ich ogół. Grunta takie i prawa majątkowe podpadają pod działanie postanowień art. 80 i § 73 rozporządzenia II Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 grudnia 1933 r. w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 769).

(2) Na rzecz gromad, powstałych w myśl postanowień art. 107 ust. (1) na obszarze, określonym w ustępie poprzednim, przechodzi również mienie publiczne, należące do ogółu mieszkańców wsi i kolonji, które przed wejściem w życie ustawy samorządowej nie posiadały ustroju gromadzkiego (art. 77), a powstałe wskutek zapisu na miejscowe cele publiczne, lub na mocy aktu kupna, dokonanego ze środków, osiągniętych w drodze zbiorowych składek pieniężnych, jeżeli mienie takie nie należy na mocy specjalnych tytułów prawnych do gminy wiejskiej lub osób trzecich oraz nie stanowi majątku fundacyjnego.

(3) Gromady, powstałe zgodnie z art. 107 ust. (1), przejmują wraz z majątkiem w myśl postanowień ust. (1) i (2) paragrafu niniejszego również wszelkie ciężary i zobowiązania, ciążące na majątku, oraz zobowiązania powstałe w związku z gospodarką publiczną dotychczasowych gromad, z wyjątkiem ciężarów i zobowiązań, które ciążyły na dawnych gromadach włościańskich w związku z posiadaniem

i użytkowaniem gruntów, podpadających pod działanie art. 80.

§ 24. (1) Z majątku gromad zgodnie z postanowieniami ust. (1) i (2) art. 78 przechodzą na własność gminy wiejskiej bez odszkodowania następujące nieruchomości:

- a) mienie o charakterze publicznym, nieużytkowane przez gromadę na cele publiczne, o ile mienie takie z przeznaczenia swego określonego w odnośnym tytule prawnym, jak tabeli likwidacyjnej, akcie kupna, darowizny, zapisu, niezbędne jest do normalnego funkcjonowania administracji gminy w dziedzinie ustawowych jej zadań, jak:
 - szkolnictwa publicznego, opieki społecznej, zdrowia publicznego i t. p.;
- b) mienie o charakterze publicznym, użytkowane niezgodnie z celami jego przeznaczenia, a niezbędne do normalnego funkcjonowania administracji gminy w zakresie, określonym w p. a);
- c) budynki gromadzkie wraz z gruntami, na których się znajdują, użytkowane przez gminę wiejską na cele użyteczności publicznej w dziedzinach, wskazanych w końcu punktu a);
- d) grunty gromadzkie, na których postawione są budynki gminne, służące celom użyteczności publicznej, jak budynki urzędu gminnego, publicznej szkoły powszechnej, przychodni zdrowia, przychodni pomocy weterynaryjnej, rzeźni i t. p., albo na których znajdują się urządzenia gminne, służące celom użyteczności publicznej, jak targowice.

(2) Przekazanie nieruchomości gromadzkich, o których mowa w ustępie poprzednim, powinno nastąpić na rzecz gminy wiejskiej, do której obszaru wchodzi dana gromada.

(3) Gmina wiejska wraz z nieruchomościami, przekazanymi jej zgodnie z postanowieniami ust. (2) i (3) art. 78, przejmuje również wszelkie ciężary i zobowiązania, ciążące na przekazanych nieruchomościach, oraz zobowiązania, zaciągnięte na cele inwestycyjne, związane z danymi nieruchomościami.

(4) Prawa osób trzecich przez akt przekazania nieruchomości gromadzkich na własność gminy wiejskiej nie mogą być naruszone.

§ 25. (1) Tytułem do objęcia przez gminę wiejską w posiadanie przekazanej jej nieruchomości oraz przewłaszczenia jej lub wywołania hipoteki jest decyzja prawomocna, wydana zgodnie z postanowieniami ust. (3) art. 78 oraz przepisami rozporządzenia niniejszego.

(2) O przejściu na własność gminy wiejskiej nieruchomości gromadzkich, o których mowa w ust. (1) § 24 orzeka wojewoda wspólnym aktem (decyzją), wydanym zgodnie z postanowieniami ust. (2) i (3) art. 78 i przepisami rozporządzenia niniejszego.

(3) W decyzji, o której mowa w ustępie poprzednim, musi być dokładnie określona nieruchomość,

przekazana na własność gminy wiejskiej według księgi wieczystej danej nieruchomości, jeżeli nieruchomość figuruje w księdze wieczystej, albo w sposób umożliwiający wywołanie hipoteki, a ponadto muszą być dokładnie ustalone zobowiązania, jakie gmina wiejska powinna przejąć wraz z tytułem własności. Ponadto decyzja musi odpowiadać postanowieniom ust. (1) art. 75 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1923 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) i zawierać prawne i faktyczne uzasadnienie co do niezbędności przekazanej nieruchomości dla normalnego funkcjonowania gminy wiejskiej.

(4) Po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie, przewidzianej w ust. (2) i (3) art. 78, dalsze przekazywanie na własność gminy wiejskiej w trybie postanowień tego artykułu nieruchomości, nieobjętych powyższą decyzją, jest niedozwolone.

(5) Przeciw decyzji wojewody, wydanej na podstawie ust. (2) i (3) art. 78, może strona interesowana wnieść w ciągu dni 14 po otrzymaniu decyzji odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych, który rozstrzyga ostatecznie. Do wniesienia przez gminę wiejską albo gromadę odwołania potrzebna jest uchwała rady gminnej albo organu uchwalającego gromady.

Rozdział 4.

Przepisy, dotyczące obszaru województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

Do art. 83.

§ 26. (1) Postanowienia art. 83 dotyczą zarówno miejscowości, stanowiących odrębne gminy wiejskie, które rządzą się ustawą z dnia 12 sierpnia 1866 r. (Dz. u. kr. Nr. 19) ze zmianami późniejszymi i wynikającymi z ustawy samorządowej, jak i miejscowości, które wchodzi jako gromady do obszaru gminy wiejskiej. Po zaliczeniu miejscowości do rzędu miast na podstawie art. 83 otrzymuje ona ustrój prawno-samorządowy miejski z dniem wejścia w życie odnośnego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, a jednocześnie traci dotychczasowy ustrój gminy wiejskiej lub gromady.

(2) Wszelkie prawa majątkowe oraz zobowiązania zniesionej gminy wiejskiej lub gromady po podniesieniu miejscowości do rzędu miast na podstawie art. 83 przechodzą na nowoutworzoną gminę miejską z dniem wejścia w życie odnośnego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, przy czym prawa użytkowników majątku lub dobra gminnego oraz prawa osób trzecich nie mogą być naruszone.

Rozdział 5.

Przepisy, dotyczące obszaru województw: pomorskiego i poznańskiego.

Do art. 91.

§ 27. (1) Do czasu przekazania urzędowania przełożonym nowoutworzonym gmin wiejskich (art. 103) na obszarze województw: pomorskiego i poznańskiego dotychczasowi wójtowie zachowują w całym zakresie swe uprawnienia w stosunku do przełożonych gmin dotychczasowych oraz posiadać

je będą również w stosunku do sołtysów, powołanych w nowoutworzonych gromadach (art. 107).

(2) Przekazanie urzędowania, kasy i akt urzędowych wójtostwa przez wójtów dotychczasowych przełożonym gmin nowoutworzonych (art. 103), musi nastąpić w obecności delegowanego w tym celu przez starostę powiatowego urzędnika starostwa bądź wydziału powiatowego. Z czynności tych musi być sporządzony protokół, którego oryginał przechowuje się w aktach starostwa, odpis zaś w aktach urzędu gminnego gminy wiejskiej nowoutworzonej.

Do art. 92.

§ 28. (1) Z dotychczasowego obszaru dworskiego nie należy w zasadzie tworzyć osobnej gromady, jeżeli skupienie ludności na dotychczasowym obszarze dworskim znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie ze skupieniem ludności wsi, przez co terytorjum dotychczasowego obszaru dworskiego tworzy wraz z sąsiednią wsią naturalną zwartą całość terytorjalną i gospodarczą. Wyjątek stanowią mogą dotychczasowe obszary dworskie, które stanowią znaczne skupienie ludności i posiadają warunki gospodarcze dla rozwinięcia gospodarki gromadzkiej przez połączenie zaś terytorjum dotychczasowego obszaru dworskiego z terytorjum sąsiedniej wsi powstałaby gromada pod względem terytorjalnym i stanu zaludnienia zbyt wielka, nie odpowiadająca warunkom, przewidzianym w ust. (3) lit. b) § 11. Osobne gromady z dotychczasowych obszarów dworskich należy tworzyć również w przypadku, gdy przeciw łączeniu ich z sąsiednimi wsiami przemawiają znaczne odległości poszczególnych terenów zniesionego obszaru dworskiego, wyłączające warunki sąsiedzkiego współżycia gromady i tem samem naturalną społeczną podstawę jej gospodarki.

(2) Jeżeli obszar dworski obejmuje znaczne terytorjum albo posiada tereny, nie stanowiące ciąglej powierzchni, wówczas poszczególne części zniesionego obszaru dworskiego mogą być włączone do różnych gmin wiejskich bądź do różnych gromad w obrębie jednej gminy wiejskiej.

(3) Zmiany terytorjalne, o których mowa w paragrafie niniejszym, nie naruszają praw mieszkańców gmin dotychczasowych w zakresie użytkowania dobra gromadzkiego (§ 39 ust. 1).

§ 29. (1) Prawa i obowiązki przełożonych obszarów dworskich, jako jednostek administracji publicznej i miejscowych związków wspierania ubogich, przechodzą na gminy wiejskie, utworzone zgodnie z art. 103, w takim zakresie terytorjalnym, w jakim obszary dworskie wraz ze swoją ludnością zostaną do obszaru tych gmin wcielone.

(2) Działalność dotychczasowych przełożonych obszarów dworskich w zakresie administracji publicznej ustaje z dniem przekazania ich czynności urzędowych wraz z odnośnymi aktami przełożonym właścicielom terytorjalnie gmin wiejskich, utworzonych na podstawie art. 103. Przełożeni obszarów dworskich zachowują nadal swój urząd w zakresie, przewidzianym rozporządzeniem niniejszym, jedynie w związku z likwidacją spraw majątkowych oraz spraw publiczno-prawnych pomiędzy właścicielami gruntów, objętych obszarem dworskim, a nowoutworzoną gminą wiejską, poczem urząd swój tracą z mocy prawa.

(3) Z aktu przekazania akt urzędowych przez przełożonego obszaru dworskiego przełożonemu nowoutworzonej gminy wiejskiej musi być spisany protokół, którego oryginał przechowuje się w aktach starostwa, odpis zaś w aktach urzędu gminnego.

(4) Przejęte po przełożonym obszarze dworskiego czynności urzędowe, wchodzące w zakres działania sołtysa, przekazuje mu wraz z odnośnymi aktami przełożony nowoutworzonej gminy wiejskiej.

§ 30. (1) W celu dokonania rozrachunków w sprawach, o których mowa w ust. (4) art. 92, pomiędzy właścicielami zniesionych obszarów dworskich a gminą wiejską, utworzoną na podstawie art. 103, w związku ze zmianami terytorjalnymi, przewidzianymi w art. 92, może być po porozumieniu się z osobami interesowanymi powołana komisja likwidacyjna, do której składu wchodzi dotychczasowy przełożony obszar dworskiego (właściciel obszaru dworskiego), przełożony nowoutworzonej gminy wiejskiej oraz 1 członek rady gminnej, wybrany przez nią zwykłą większością głosów w obecności więcej niż połowy ustawowego składu rady. Przewodniczy w komisji osoba, powołana przez wydział powiatowy z pośród albo z poza członków komisji.

(2) Powołana zgodnie z postanowieniami ust. (1) komisja likwidacyjna opracowuje warunki rozrachunków oraz sposób ich przeprowadzenia, kierując się w tym zakresie zasadami § 3 ordynacji gminnej z dnia 3 lipca 1891 r. (Zb. u. pr. str. 233) z uwzględnieniem zmian, wynikających z ustawy samorządowej, po uprzednim ustaleniu wysokości ponoszonych w stosunku rocznym ciężarów i wydatków na cele administracji publicznej, nie wyłączając wydatków na utrzymanie dotychczasowych wójtów i urzędów wójtowskich, od których to ciężarów i wydatków właściciel obszaru dworskiego został zwolniony w związku ze zniesieniem obszaru oraz po ustaleniu wysokości nowych świadczeń pieniężnych (danin) i w naturze, jakie z tytułu publiczno-prawnego dotychczasowy właściciel obszaru dworskiego musi ponosić na rzecz nowoutworzonej gminy wiejskiej, przyczem pod uwagę brane być muszą jedynie takie świadczenia, które nie dotyczyłyby właściciela obszaru dworskiego, gdyby obszar ten nie został zniesiony.

(3) Odszkodowanie powinno być nałożone na właściciela obszaru dworskiego w zależności od odciążenia i zwolnień, osiągniętych w dziedzinie ciężarów publicznych wskutek zniesienia obszarów dworskich.

(4) Odszkodowanie od właścicieli obszaru dworskiego na rzecz gminy wiejskiej, powstałej na podstawie art. 103, może być nałożone bądź w kwocie wymagającej jednorazowego uiszczenia, bądź w rocznych ratach pieniężnych, bądź też w postaci świadczeń w naturze, ponoszonych w ciągu określonego czasu i w umówionych terminach.

(5) W drodze rozrachunków mogą być przekazane na własność gminy wiejskiej, powstałej na podstawie art. 103, poszczególne uprawnienia, zakłady, urządzenia i części gruntów, stanowiące własność właściciela obszaru dworskiego, albo mogą być urządzenia te, zakłady i grunty oddane w dzierżawę lub do użytkowania gminie nowoutworzonej na określony przeciąg czasu, jeżeli pozostają one w użyt-

kowaniu publicznem, przyczem jeżeli właściciel obszaru dworskiego nie uzyskał wskutek zniesienia obszaru żadnych zwolnień i odciążenia w dziedzinie ciężarów publicznych, albo gdy korzyści jego stąd wynikające, nie równoważą wartości przekazanych gminie uprawnień, urządzeń i zakładów,—wówczas przekazanie takie może nastąpić nieinaczej, jak za słusznem odszkodowaniem pieniężnem, bądź za cenę czynszu dzierżawnego ze strony gminy wiejskiej na rzecz właściciela obszaru dworskiego.

§ 31. Przy ustalaniu zasad rozrachunków pomiędzy właścicielem obszaru dworskiego a gminą, nowoutworzoną na zasadzie art. 103, należy ustalić sposób zabezpieczenia, jakie właściciel obszaru dworskiego powinien dać gminie wiejskiej co do terminowego uiszczenia należności pieniężnych oraz świadczeń z tytułu odszkodowania na rzecz gminy.

§ 32. Do odszkodowania zgodnie z postanowieniami § 30 ust. (2) — (5) i § 31 mogą być zobowiązani również poszczególni posiadacze gruntów, położonych w granicach zniesionego obszaru dworskiego w miarę, gdy osoby te obowiązane były z mocy przepisów, obowiązujących przed wejściem w życie ustawy samorządowej, do ponoszenia świadczeń publicznych, od których zostali zwolnieni wskutek zniesienia obszaru dworskiego. W przypadku takim w skład komisji likwidacyjnej, powołanej w myśl § 30 ust. (1), wchodzi interesowani posiadacze gruntów, gdy zaś osób tych jest więcej niż trzy, — upoważnieni przez osoby interesowane na piśmie pełnomocnicy, w liczbie oznaczonej przez wydział powiatowy.

§ 33. (1) Posiedzenia komisji likwidacyjnej, o której mowa w ust. (1) § 30, są prawomocne, jeżeli obecni są oprócz przewodniczącego, właściciel zniesionego obszaru dworskiego oraz przynajmniej jeden z delegatów interesowanej gminy wiejskiej. Gdy do komisji wchodzi osoby, o których mowa w § 32, do ważności posiedzenia potrzebna jest ponadto obecność osób interesowanych bądź ich pełnomocników.

(2) Z czynności komisji likwidacyjnej musi być sporządzony szczegółowy protokół, zawierający: datę i miejsce posiedzenia, skład obecnych członków komisji, dane obliczeń, dokonanych zgodnie z postanowieniami ust. (2) § 30, treść propozycji i oświadczeń poszczególnych członków komisji oraz ostateczne wspólne wnioski, jeżeli godzi się na nie właściciel obszaru dworskiego oraz wchodzący w skład komisji interesowani posiadacze gruntów albo ich pełnomocnicy, a ponadto jeden z delegatów interesowanej gminy wiejskiej. Pozostali członkowie komisji, którzy nie zgadzają się z wnioskami komisji, składają do protokołu odpowiednie oświadczenia.

§ 34. (1) Uregulowanie spraw, o których mowa w ust. (4) art. 92, nastąpi w drodze bezpośredniego porozumienia się stron, gdy komisja likwidacyjna, o której mowa w ust. (1) § 30 zgłosi wnioski w sprawie rozrachunków pomiędzy właścicielem obszaru dworskiego (posiadaczami gruntów, wchodzących do tego obszaru) zgodnie z postanowieniami §§ 30—33 i wnioski te zostaną przyjęte przez radę gminną zwy-

kłą większością głosów w obecności więcej niż połowy ustawowego jej składu.

(2) Jeżeli komisja likwidacyjna nie zgłosi wniosków, stwierdzając niemożność osiągnięcia porozumienia stron, albo gdy z powodu braku kompletu posiedzenia komisji nie dochodzą do skutku, i wogóle przeprowadzenie rozrachunków pomiędzy właścicielem obszaru dworskiego a gminą wiejską, utworzoną w myśl art. 103, nie może w inny sposób nastąpić w drodze bezpośredniego porozumienia w terminie, określonym przez wydział powiatowy, wówczas wydział powiatowy warunki rozrachunków ustala w drodze orzeczenia, kierując się zasadami, zawartymi w § 3 ordynacji gminnej z dnia 3 lipca 1891 r. (Zb. ust. pr. str. 233) oraz § 30 ust. (2) — (5) i §§ 31 — 32 rozporządzenia niniejszego.

(3) Przeciw decyzji wydziału powiatowego, wydanej na podstawie ust. (4) art. 92, mogą strony interesowane wnosić w ciągu dni 14 po dniu jej otrzymania odwołanie do wojewody, który orzeka ostatecznie przy współudziale izby wojewódzkiej z głosem stanowczym.

(4) Tytułem prawnym do przewłaszczenia nieruchomości, wywołania hipoteki albo jakichkolwiek wpisów hipotecznych jest akt dobrowolnej ugody stron lub decyzja prawomocna władz orzekających, wydana w myśl postanowień ust. (2) — (3).

(5) Przy uregulowaniu spraw, o których mowa w ust. (4) art. 92, prawa osób trzecich nie mogą być naruszone.

Rozdział 6.

Postanowienia przejściowe.

Do art. 102.

§ 35. Na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego oraz wołyńskiego nazwa urzędowa gmin wiejskich, nie odpowiadająca postanowieniom § 6, zostanie zastąpiona nazwą właściwą w terminie, określonym przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Do art. 107.

§ 36. (1) Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, przy podziale nowoutworzonych na podstawie art. 103 gmin wiejskich na gromady granice dotychczasowych gmin wiejskich nie mogą być w zasadzie przekraczane. Wyjątek stanowić mogą jedynie przypadki, przewidziane w rozporządzeniu niniejszem.

(2) Każda nieruchomość na obszarze województw, wymienionych w ust. (1), musi wchodzić w skład obszaru jednej z gromad. Obszar każdej gromady musi w całości wchodzić w skład obszaru jednej z gmin wiejskich, utworzonych na podstawie art. 103.

(3) Na obszarze województw, wymienionych w ust. (1), każda dotychczasowa gmina wiejska, która posiada jakiekolwiek nieruchomości lub dobro gromadzkie albo inne prawa majątkowe na nieruchomościach, powinna w zasadzie stanowić odrębną gromadę, jeżeli nie zostanie utrzymana na podstawie art. 103, jako odrębna gmina wiejska, do której stosuje się postanowienia ust. (4) art. 15. Wyjątek sta-

nowia przypadki, w których chodzi o zastosowanie zasady, przewidzianej w ust. (6). Łączone we wspólną gromadę mogą być jedynie dotychczasowe gminy wiejskie o nieznacznym zaludnieniu, nie posiadające warunków rozwoju własnej gospodarki gromadzkiej, o ile skupienia ludności na dotychczasowym obszarze takich gmin znajdują się w bezpośrednim ze sobą sąsiedztwie, przez co tworzą naturalną zwartą całość terytorjalną, społeczną i gospodarczą, opartą na najbliższych stosunkach sąsiedzkich ogółu ich mieszkańców.

(4) Z obszaru dotychczasowych gmin wiejskich na obszarze województw, wymienionych w ust. (1), mogą być wyłączone pojedyncze albo łączne dwa lub więcej osiedli (wsie, przysiółki) w obrębie gromady jedynie w przypadku, gdy ze względu na znaczne zaludnienia posiadają one warunki rozwoju własnej gospodarki gromadzkiej, przeciw zaś tworzeniu gromady z obszaru całej dotychczasowej gminy wiejskiej przemawiają ważne względy terenowe, jak wielka rozległość terenu, warunki topograficzne, utrudniające prowadzenie wspólnej gospodarki gromadzkiej, większe odległości pomiędzy poszczególnymi osiedlami oraz zbyt duży stan ich zaludnienia.

(5) Połączenie na obszarze województw, wymienionych w ust. (1), miejscowości, wchodzących do obszaru różnych dotychczasowych gmin wiejskich, we wspólną gromadę w obrębie nowoutworzonej w myśl art. 103 gminy wiejskiej może nastąpić jedynie w przypadku, gdy przemawia za tem najbliższe sąsiedztwo osiedli i wzajemne gospodarcze ich ciężenie do siebie, utworzenie zaś z całego obszaru dotychczasowej gminy jednej gromady nastąpić nie może ze względów, o których mowa w ust. (3).

(6) Na obszarze województw, wymienionych w ust. (1), dwory i folwarki muszą być w zasadzie łączone z sąsiednimi wsiami we wspólne gromady. Wyjątki dopuszczone być mogą przy analogicznem zastosowaniu postanowień § 28 na całym obszarze województw, wymienionych w ust. (1) paragrafu niniejszego.

(7) Przy podziale obszaru nowoutworzonych w myśl art. 103 gmin wiejskich na gromady na obszarze województw, wymienionych w ust. (1), stosuje się postanowienia §§ 11 — 13, na obszarze zaś województw pomorskiego i poznańskiego ponadto postanowienia § 28.

§ 37. Rozrachunki pomiędzy gromadami oraz likwidacja spraw majątkowych, powstałych wskutek podziału gminy wiejskiej, utworzonej na podstawie art. 103, na gromady, następuje w miarę potrzeby po ukonstytuowaniu się organów gromad. W tym zakresie stosuje się postanowienia ust. (2) art. 16 oraz ust. (1) — (3) § 17.

§ 38. Przejęcie zarządu majątku dotychczasowych gmin wiejskich wraz z odnośnymi aktami przez sołtysów, powołanych w nowopowstałych gromadach, nastąpić musi w terminie, określonym przez wydział powiatowy (§ 43 ust. (1)). Z czynności tych musi być sporządzony protokół, którego oryginał przechowuje się w aktach wydziału powiatowego, odpis zaś w aktach urzędu gminnego gminy wiejskiej, utworzonej w myśl art. 103.

Do art. 108.

§ 39. (1) Gromady, powstałe na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego i poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, przejmują wszelkie wierzytelności i zobowiązania (długi) dotychczasowych gmin wiejskich, związane z własnością i administracją przejętego majątku, nie wyłączając dobra gminnego na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz tych przedmiotów dotychczasowego majątku na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego, z których pożytki służą dotychczasowym przynależnym do gminy. Dobro gminne oraz przedmioty dawnego majątku klasowo-gminnego, wspólnot, majątku interesowanych i t. p. nieruchomości, które należały dotychczas do gmin wiejskich, stanowią dobro gromadzkie. Prawa dotychczasowych użytkowników nie mogą być uszczuplone.

(2) Na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego wydział powiatowy przed przekazaniem odnośnego majątku gromadom zgodnie z art. 108 ustala, jakie przedmioty albo prawa majątkowe podpadają pod działanie postanowień ust. (1).

(3) Wszelkie należności gmin dotychczasowych, powstałe z tytułu przypadających na nie danin i świadczeń publicznych, przejmują gminy wiejskie, utworzone w myśl art. 103.

§ 40. (1) O potrzebie używania przez nowoutworzoną gminę wiejską, powstałą na podstawie art. 103, w miejscu jej siedziby urzędowej, lokalu urzędu gminnego gminy dotychczasowej decyduje wydział powiatowy.

(2) Wysokość odszkodowania (czynszu), jakie w przypadku, o którym mowa w ust. (1), ponieść muszą nowoutworzone gminy wiejskie na rzecz odnośnych gromad, ustala się na zasadach, przewidzianych w § 42.

§ 41. Jeżeli obszar nowoutworzonej gminy wiejskiej pokrywa się z obszarem gminy dotychczasowej, wówczas własność nieruchomości gminy dotychczasowej, dobro gminne, przedmioty dawnego majątku klasowo-gminnego, wspólnot oraz majątku interesowanych i różne inne nieruchomości, które należały dotychczas do gminy wiejskiej, a ponadto wszelkie prawa majątkowe, wierzytelności i zobowiązania gminy dotychczasowej przechodzą całkowicie na rzecz gminy nowoutworzonej bez potrzeby przeprowadzania postępowania likwidacyjnego.

§ 42. (1) W celu dokonania likwidacji spraw majątkowych oraz rozrachunków pomiędzy nowoutworzonymi gminami wiejskimi a gromadami w drodze bezpośredniego porozumienia, strony interesowane mogą powołać komisję likwidacyjną, do której ze strony gmin wchodzi przełożony gminy wiejskiej, powołany w gminie nowoutworzonej oraz jeden członek rady gminnej, wybrany przez nią zwykłą większością głosów w obecności więcej niż połowy ustawowego jej składu, ze strony zaś gromad sołtysi oraz po jednym mieszkańcu każdej gromady, wybranym przez jej organ uchwalający (zebranie gromadzkie, radę gromadzką). Przewodniczy w komisji osoba, powołana przez wydział powiatowy z spośród albo

z poza członków komisji. Jeżeli interesowane gminy i gromady położone są na obszarze różnych powiatów, przewodniczącemu komisji powołuje właściwy terytorjalnie wojewoda. W pracach komisji likwidacyjnej z ramienia gromady biorą udział tylko delegaci interesowanej gromady.

(2) Zadaniem komisji likwidacyjnej, powołanej zgodnie z postanowieniami ust. (1), jest ustalenie protokółarnie wzajemnych zobowiązań i wierzytelności interesowanych stron oraz sposób likwidacji spornych spraw majątkowych.

(3) Warunki rozrachunków i likwidacji spraw majątkowych pomiędzy nowoutworzonymi gminami wiejskimi a gromadami, zawarte w protokole postępowania układowego, wchodzi w życie po przyjęciu ich przez organa uchwalające gromad i rady gminne zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.

(4) W razie niedojścia do skutku dobrowolnego układu likwidacyjnego w sposób, przewidziany w ustępie (1) — (3), oraz nieosiągnięcia w inny sposób porozumienia przez strony, warunki rozrachunków i likwidacji spraw majątkowych ustala wydział powiatowy, jeżeli gminy i gromady położone są w obrębie jednego i tego samego powiatu. Od decyzji wydziału powiatowego służy stronom w ciągu dni 14 po dniu doręczenia decyzji przełożonemu gminy albo sołtysowi prawo wniesienia odwołania do wojewody, orzekającego ostatecznie przy współudziale wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym. Do wniesienia przez gminę wiejską odwołania potrzebna jest uchwała rady gminnej, powzięta zwykłą większością głosów w obecności więcej niż połowy ustawowego jej składu, do wniesienia zaś odwołania przez gromadę — uchwała jej organu uchwalającego, powzięta zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. W powyższych przypadkach mają odpowiednie zastosowanie do wójtów i sołtysów postanowienia zdania ostatniego ust. (3) § 17.

(5) Jeżeli gmina wiejska i odnośna gromada położone są w obrębie różnych powiatów, wówczas w przypadku, o którym mowa w zdaniu pierwszym ustępu poprzedniego, decyzję zamiast wydziału powiatowego wydaje właściwy terytorjalnie wojewoda, gdy zaś chodzi o likwidację spraw majątkowych pomiędzy gminą wiejską a gromadą, położonemi w obrębie różnych województw, decyzję wydaje wojewoda, wyznaczony przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Z wojewodą w każdym razie współdziała wydział wojewódzki (izba wojewódzka) z głosem stanowczym. Od decyzji wojewody służy stronom prawo wniesienia odwołania do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które orzeka ostatecznie; w tym zakresie stosuje się poza tem postanowienie, zawarte w zdaniu drugim i ostatnim ustępu poprzedniego paragrafu niniejszego.

(6) Przy dokonaniu rozrachunków i likwidacji spraw majątkowych pomiędzy nowoutworzonymi gminami wiejskimi a gromadami, prawa osób trzecich, w szczególności prawa użytkowników dotychczasowego dobra gminnego (majątku klasowo-gminnego, wspólnot, majątku interesowanych i t. p.) nie mogą być naruszone.

§ 43. (1) Przejęcie czynności kasy, ksiąg i aktów urzędowych przez przełożonych gmin wiejskich, nowoutworzonych w myśl art. 103, od przełożonych gmin dotychczasowych nastąpić musi w terminie, określonym przez wydział powiatowy; postanowienia § 38 mają w tym zakresie analogiczne zastosowanie.

(2) Z dniem przejścia urzędowania przez przełożonych gmin, nowoutworzonych w myśl art. 103, zgodnie z postanowieniami ustępu poprzedniego, dotychczasowe organa gmin wiejskich ulegają automatycznemu rozwiązaniu; jednocześnie wygasają mandaty dotychczasowych członków tych organów. Z dniem tym na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego przestają istnieć zgromadzenia gminne w gminach, gdzie były one organami uchwalającymi gmin wiejskich (art. 89).

Do art. 115 ust. (3).

§ 44. Z dniem zatwierdzenia wyborów nowo wybranego przełożonego gminy bądź też ustanowienia tymczasowego przełożonego gminy na podstawie postanowień art. 50 lub art. 55 dotychczasowy przełożony gminy (wójt, burmistrz, prezydent miasta) traci mandat bez względu na czas trwania dotychczasowej jego kadencji; postanowienia te dotyczą również zastępców przełożonych gmin. Uprawnienia dotychczasowych członków zarządów gmin (zarządów gminnych i miejskich) z art. 117 na obszarze województw: pomorskiego i poznańskiego pozostają nie naruszone.

Do art. 121.

§ 45. Postanowienia ust. (1) art. 121 stosują się do czynnych pracowników gmin wiejskich, którzy w dniu 13 lipca 1933 r. pozostawali na stanowisku pisarza gminnego w którejkolwiek gminie wiejskiej na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wołyńskiego i wileńskiego bez względu na miejsce zatrudnienia i stanowisko służbowe, jakie osoby te zajmują w urzędzie gminy wiejskiej w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

§ 46. Osoby, o których mowa w ust. (2) art. 121, mają prawo do uzyskania stanowiska sekretarza gminnego, w miarę zgłoszenia tego prawa na piśmie, w tej gminie wiejskiej, do której obszaru wszedł obszar wójtostwa albo miejscowości, będącej jego urzędową siedzibą. Jeżeli prawo takie służy równocześnie dwu lub większej liczbie osób w stosunku do jednej i tej samej gminy wiejskiej, utworzonej w myśl art. 103, wówczas decyzja co do miejsca zatrudnienia takich osób w obrębie powiatu należy do wydziału powiatowego. Od decyzji jego służy stronom w ciągu 14 dni po dniu otrzymania decyzji prawo odwołania się do wojewody, który orzeka ostatecznie przy współudziale izby wojewódzkiej z głosem stanowczym.

§ 47. (1) Prawo pierwszeństwa do uzyskania stanowiska sekretarza gminnego na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego służy z mocy postanowień ust. (4) art. 121 w nowoutworzonej gminie wiejskiej (art. 103), do której obszaru weszła dotychczasowa

gmina, zatrudniająca kandydata, jeżeli obok warunków, wymaganych w myśl postanowienia ust. (4) art. 121, kandydat taki posiada wykształcenie w zakresie co najmniej gimnazjum lub szkoły zawodowej stopnia gimnazjalnego w myśl art. 21 i 29 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) albo ma wykształcenie podług zasad obowiązujących przed wejściem w życie tej ustawy w zakresie co najmniej 6-ciu klas szkoły średniej ogólnie - kształcącej bądź wykształcenie równorzędne w myśl § 35 rozporządzenia II Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 grudnia 1933 r. w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 769).

(2) Kandydat na stanowisko sekretarza gminnego, ubiegający się o nie na podstawie ust. (4) art. 121, musi wnieść do przewodniczącego właściwego wydziału powiatowego podanie, poparte dokumentami, uzasadniającymi posiadane warunki, nie później niż w ciągu 40 dni po dniu wejścia w życie dla danego powiatu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie podziału powiatu na gminy wiejskie (art. 103). Przewodniczący wydziału powiatowego podanie takie przesyła rządowi gminy wiejskiej nowoutworzonej niezwłocznie po ukonstytuowaniu się tego organu do załatwienia zgodnie z art. 14.

(3) Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego oraz pomorskiego i poznańskiego kandydat, odpowiadający warunkom ustawy i rozporządzenia niniejszego, musi być powołany na odnośne stanowisko, jeżeli niema innych kandydatów o większych kwalifikacjach naukowych lub o dłuższej praktyce administracyjnej w służbie samorządowej lub rządowej. Jeżeli prawo pierwszeństwa z mocy postanowień ust. (4) art. 121 służy w danej gminie dwu lub większej liczbie kandydatów, wówczas wydział powiatowy ustala, w której z nowoutworzonych w myśl art. 103 gmin wiejskich prawo to służy poszczególnym kandydatom.

§ 48. Prawo pierwszeństwa do uzyskania stanowiska biurowego w urzędzie gminnym w nowoutworzonej w myśl art. 103 gminie wiejskiej na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego służy osobom, które posiadają warunki, przewidziane w ust. (4) art. 121, i wykształcenie, wymagane dla danego stanowiska zgodnie ze statutem etatu stanowisk służbowych, obowiązującym w gminie nowoutworzonej. Postanowienia § 47 mają w tym względzie analogiczne zastosowanie.

Rozdział 7.

Postanowienie końcowe.

§ 49. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych:

Marjan Zyndram-Kościałkowski